

BESLUT

2021-02-14 Dnr: 21/03941

SAKEN

Kulturnytt, P1, 2021-10-08, kl. 13.00 och *P1 Kultur*, 2021-10-12, kl. 13.05, inslag om att Moderna Museet inte vill ta emot ett konstverk från Lars Vilks; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kravet på opartiskhet.

INSLAGEN

Kulturnytt den 8 oktober 2021

Inslaget handlade om att Moderna Museet inte skulle köpa in den avlidne konstnären Lars Vilks Muhammedteckningar. I inslaget citerades museets överintendent som bland annat skrivit att hon var förvånad över hur tongivande konstkritiker ansåg att det var självklart att inkludera verk som ”grundar sig på hatisk och kränkande ikonografi”. Därefter spelades en intervju med överintendenten upp. Sedan presenterade en programledare *Kulturnytts* konstkritiker som en av dem som talat för att Moderna Museet skulle köpa in teckningarna.

I en följande intervju sa konstkritikern bland annat att han ansåg att överintendentens uttalande om att rondellhunden inte var konst var sensationellt och en tabbe som han inte förväntade sig av henne. Konstkritikern bemötte även vissa argument som överintendenten skrivit i en debattartikel om att det var dålig konst. Konstkritikern sa att överintendenten saknade auktoritativa röster att luta sig mot och att uppskattningen för verket snarare har ökat. Konstkritikern sa vidare att museet riskerade att bli ointressant om det hade som policy att inte ta in hatisk och kränkande ikonografi. Konstkritikern sa till sist att han ansåg att rondellhunden var relevant eftersom den testade konstvärldens tolerans och att teckningarna borde bevaras då de var de enskilt viktigaste teckningarna under 2000-talets svenska konsthistoria.

P1 Kultur den 12 oktober 2021

Inslaget var en debatt mellan chefen för Moderna Museets intendent och *Kulturnytt*s konstkritiker om vem skulle ta hand om Lars Vilks verk rondellhunden. Chefen för Moderna Museet sa sammanfattningsvis att han ansåg att verket inte hade tillräcklig verkshöjd för att få tillhöra Moderna Museets samling. Konstkritikern sa bland annat att det var ett processkonstverk som pågått sedan år 2007 och att verket var unikt i sitt slag.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att Sveriges Radio AB:s (SR) konstkritiker tog ställning mot Moderna Museets val att inte ta in Lars Vilks rondellhund och mot museets inställning att det inte är konst. Anmälaren anser att det inte var förenligt med kravet på opartiskhet att en företrädare för SR debatterade så tydligt för sin ståndpunkt.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslagen överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Konstkritikerns roll och uppdrag är att med ett kritiskt förhållningssätt orientera lyssnare och resonera kring verkshöjd när det gäller enskilda verk, hela konstnärskap, utställningar samt institutioners utförande av sina uppdrag. I det uppdraget ingår att ifrågasätta, argumentera och förklara skeenden och företeelser inom konstsfären. Grunden för slutsatserna som konstkritikern drar i sina kommentarer är lika viktiga som själva slutsatsen. En central del i kulturjournalistiken är att diskutera och problematisera hur beslut kopplade till kultur och konst påverkar samhället på olika sätt. Den kritiska diskussionen är en av kulturjournalistikens vanligaste metoder för journalistisk granskning.

De aktuella inslagen

Moderna Museet är en statlig förvaltningsmyndighet, som sorterar under Kulturdepartementet med uppdrag att ”visa, spegla, samla och bevara modern och nutida konst i alla dess former.” Museet ska också verka för konstnärlig och kulturell förnyelse och göra samlingarna tillgänglig för en så stor publik som möjligt. Enligt museets hemsida är det ”ett av Europas ledande museer för modern och samtida konst.” Att diskutera och kommentera ett beslut som Moderna Museet fattat angående några av vår samtids mest uppmärksammade verk ligger helt i linje med kulturredaktionens uppdrag.

Kulturnytt

Kulturnytt är Kulturredaktionens nyhetsprogram som sänds varje vardag i P1, P2 och P4. Det är genomgående ett kommenterande program som innehåller nyheter,

recensioner, reportage, krönikor och debatt om det internationella och nationella kulturlivet. SR:s konstkritiker och reporter kommenterade i det anmälda inslaget beslutet att inte ta emot Lars Vilks teckningar utifrån ett uttalande som Moderna Museets chef gjort i tidningen Dagens Nyheter. Hon menade i sin debattartikel att Lars Vilks teckningar inte var konst vilket konstkritikern ansåg var ett smått sensationellt uttalande.

En av konstkritikerns mest grundläggande uppdrag är att förhålla sig till frågan om det går att säga vad som är konst och vad som inte är det. En fråga som naturligtvis även är viktig att diskutera ur ett yttrandefrihetsperspektiv. Den kommenterande och personliga formen var tydlig för lyssnarna då inslaget påannonserades som just en kommentar. Konstkritikern tolkade museichefens uttalanden som att hon snarare menade att Lars Vilks verk är dålig konst, en slutsats som konstkritikern menade att hon inte hade något stöd för. Han hänvisade till de senaste årens konstdiskussion där ”allt fler har klarat att se verket som ett konstverk”. Denna slutsats var baserad på konstkritikerns djupgående kunskaper men även på andra kunniga och erkända konstkritikers åsikter kring huruvida Lars Vilks verk ska betraktas som konst. Det var alltså själva grunden för beslutet som konstkritikern fokuserade på och försökte problematisera kring i sin kommentar. Konstkritikern sa att beslutet ”verkar vara baserad på att verket grundar sig på hatisk och kränkande ikonografi om man utgår ifrån hennes debattartikel.” Han lyfte också frågan om vad ett sådant beslut som Moderna Museet fattat skulle kunna få för konsekvenser i förlängningen för samhället och konsten. Särskilt när det fattats av ett museum som har till uppgift att bevara modern konst. En intressant och dagsaktuell frågeställning enligt SR.

Konstkritikern sa inte att det var ett felaktigt beslut men att ”det kan riskera att göra museet ointressant”. Detta är i sig inte ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet utan en analys som SR anser måste rymmas i det kommenterande uppdraget.

P1 Kultur

P1 Kultur är kulturredaktionens fördjupande magasin. Det sänds varje eftermiddag tisdagar till och med fredagar i P1.

I programmet sänds fördjupande reportage, samtal och recensioner. I diskussionen den 12 oktober deltog, förutom konstkritikern, chefen för Moderna Museets intendent och en av dem som beslutar vilka verk som ska tas in i samlingen. Syftet med samtalet var att orientera lyssnaren i vad Moderna Museets beslut grundar sig på och fördjupa förståelsen kring ställningstagandet. Konstkritikern deltog i diskussionen med frågor och påståenden som syftar till just detta. SR anser inte att konstkritikern i diskussionen uttryckte sig på ett sådant sätt att han tog ställning i frågan om själva beslutet. Konstkritikern argumenterade utifrån sina expertkunskaper kring verkets värde som just konst, vilket i sig inte kan anses vara en kontroversiell fråga. Museet hade stor möjlighet att i programmet utveckla och

framföra sina åsikter om teckningarna och därmed blev förståelsen för hur de fattar sina beslut något tydligare för publiken.

Med hänvisning till ovanstående anser SR att lyssnarna sammantaget fick en allsidig bild av frågan om Lars Vilks verk och den följande diskussionen om bevarandet av desamma.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (12 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor. I personligt kåserande eller recenserande inslag och i personliga krönikor får dock värderande omdömen förekomma, förutsatt att inslagets karaktär kan antas stå klar för lyssnarna.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SR ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (7 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Med kommentarskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att det stod klart för lyssnarna att utgångspunkten för inslagen var den konstdebatt som uppstått efter att Moderna Museet meddelat att det inte ska ta in Lars Vilks verk rondellhunden till sin samling, eftersom museet ansåg att det inte hade tillräcklig verkshöjd. Nämnden konstaterar vidare att det ingår i konstkritikerns roll att recensera och kommentera ett verks konstnärliga betydelse och, som i de aktuella inslagen, Moderna Museets ställningstagande. Konstkritikerns uttalanden i *Kulturnytt* innebar därför inte en överträdelse av kravet på opartiskhet. När det gäller inslaget i *P1 Kultur* konstaterar nämnden att konstkritikern inte enbart recenserade och kommenterade, utan även intog en roll som debattör i vad som också påannonserades som en debatt med den medverkande företrädaren för Moderna Museet. Nämnden anser dock att konstkritikerns uttalanden om rondellhundens kvalitet och vad som är konst, inte gick utöver vad som får accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet. Mot denna bakgrund strider inslagen inte mot detta krav.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Johannes Wik.

För granskningsnämnden

Dag Mattsson